

He kävelivät lyhyin askelin,
nojasivat keppiin,
harmaahiuksiset miehet.

Heillä oli mukanaan
titaanilonkka,
kuulolaite, silmälasit ja muistot.

Hitain askelin tulivat,
etsivät tutun paikan
mihin istuivat.

Eivät he kiroilleet,
eivätkä kovaa puhuneet,
pikemminkin tarinoivat.

He suunnittelivat
kuinka rakentaisivat verkoston,
ettei veljeä jätettäisi.

Ei heiltä aikanaan kysytty,
kun perhe piti jättää.

Ei heiltä kysytty,
oliko aikaa lähteä,
jäikö joku työ kesken.

He lähtivät.

Kiitettiinkö heitä, kun he palasivat?

Näin on kirjoittanut kahden sodan lotta, opetusneuvos Wilma Eho vuonna 2001 julkaistussa veteraaneille osoittamassaan runokirjassa.

Kunnioitettu veteraanimme Eine-Maria Riekki, arvoisa kaupunginvaltuuston herra puheenjohtaja, arvoisa kirkkoherra, hyvät naiset ja miehet.

J.V. Snellman on lausunut: *Kansakunta, joka unohtaa kaatuneet soturinsa, unohtaa itsensä ja oikeuksistaan ensimmäisen – vapautensa.*

Ukrainalaiset käyvät urhoollista puolustustaistelua Venäjän rikollista hyökkäyssotaa vastaan jo viidettä vuotta.

Kiitos kuuluu kaikille valtioille sotilaallisesta ja kaikkinaisesta muusta avunannosta, jota Ukraina on saanut ja vielä tarvitsee itsenäisyytensä säilyttämiseen, kunnes rauhanteolle on edellytykset.

Suomen talvisota, jatkosota ja Lapin sota kesti yhteensä 4 vuotta, yhden kuukauden ja 22 päivää.

Itsenäisenä kansakuntana Suomikaan ei olisi selvinnyt käymistään neljästä sodasta ilman ulkomaista apua. Tänä päivänä suomalaisten selkeä enemmistö ymmärtää Venäjän vaarallisuuden.

Maamme itsenäisyydestä kiitos kuuluu sotiemme veteraanisukupolvelle, sodanajan joukoissa taistelleille ja kotirintamalla toimineille, nuorimmista vanhimpiin.

Järvenpäässä meillä on kaksi sotiemme veteraanisukupolvea arvostavaa muistomerkkiä.

Tammikuun 1990 päättyessä Järvenpään Rintamaveteraanien silloinen puheenjohtaja Lenno Tuominen

teki aloitteen veteraanimuistomerkistä, luonnonkivi laatalla, pidettyäni esitelmän Rintamaveteraanien Majalla. Aloite laajeni heti Salpalinjan panssariestekiveksi laatalla.

Kerroin tästä kuvanveistäjä Erkki Eroselle. Hän teki oman esityksensä 6. lokakuuta 1990, luonnoksen *Veljeä ei jätetä* -muistomerkistä.

Se on kehystettynä Sotaveteraanien Veljesmajan takkahuoneen seinällä.

Muistomerkkin rahoitus ja toteutus eivät onnistuneet Uudenmaan 9. maanpuolustuspäivän yhteydessä lokakuussa -91. Uudeksi tavoitteeksi asetettiin Kansallinen veteraanipäivä 1995, jolloin Lapin sodan päättymisestä oli 50 vuotta.

Siinä onnistuimme. *Veljeä ei jätetä* -muistomerkki paljastettiin juhlavasti sunnuntaina 23. huhtikuuta 1995.

Muistomerkkin ohella saimme Jani Uhleniuksen säveltämän Maanpuolustusmarssin.

Satakunnan lennosto suoritti ylilennon kolmella Haukalla. Kunnianosoitus kolmelle veteraanijärjestöllemme.

Hankkeen rahoitusta tuki 89 yksityishenkilöä ja yhteensä 46 yritystä ja yhteisöä.

Ylijäämä luovutettiin 9. veteraanipäivänä kolmelle veteraanijärjestykselle, kullekin 12 900 markkaa.

Toisen muistomerkkialoitteen tekijästä saamme kiittää Antero Vääntistä, sotainvalidiosastomme puheenjohtaja 2002–2006.

Rahoituksesta saimme kiittää Järvenpään kaupunkia ja Tuusulan kuntaa.

Mikonkorpeen, Hirvitien varteen paljastettiin jatkosodan päättymisen 60-vuotismuistopäivänä 4.9.2004 suuri kivipaasi muistolaatalla.

Se muistuttaa yhdestätoista pientalosta, jotka lahjoituksin ja talkootoimin rakennettiin sotainvalideille talvisodan jälkeen silloiseen Sotakylään. Niistä yksi on vielä jäljellä.

Arvoisat kuulijat

Suomen osalta vuonna 1918 ei toteutunut Leninin ajatus: *Itsenäisyys on vain vallankumouksen välikappale sosialistiselle vallankumoukselle*". Toteutuminen olisi merkinnyt Suomen paluuta Venäjän yhteyteen.

Siinä ei Stalinkaan onnistunut sotatoimillaan, ei talvi- eikä jatkosodassa.

Talvisodan ihme oli, ettei suurvalta toisessa maailmansodassa vielä yksin ollessaan voittanut Suomea 15 viikkoa kestäneissä taisteluissa.

Se oli Suomen toinen vapaussota, joka päättyi 13.3.1940 raskailla rauhanehdoilla, valtavilla inhimillisillä ja aineellisilla sekä alueellisilla menetyksillä.

Talvisodan jälkeen suomalaisten maanpuolustustahto ja taito olivat jäljellä, mutta välineet vähissä.

Välirauhan aika oli vaikeaa Neuvostoliiton painostaessa maatamme monin tavoin.

Saksa aloitti hyökkäyksen, operaatio Weserübung, Tanskaan ja Norjaan 9. huhtikuuta 1940.

Tanska antautui muutamassa tunnissa, Norja kesäkuussa.

Suomi jäi loukkuun kahden häikäilemättömän diktaattorivaltion väliin, J. K. Paasikiven muistelmien mukaan ”ruton ja koleraan väliin”.

Suomenlahden eteläpuolellakin tapahtui. Keskustelussaan Moskovassa 3. kesäkuuta 1940, ulkoasiain kansankomissaari Molotov vaati kuulijaltaan, Liettuan ulkoministeriltä, todellisuuden tajua sanelullaan – siitä siteeraus:

Teidän on ymmärrettävä, että pienet kansat tulevat häviämään tulevaisuudessa. Teidän Liettuanne ja muiden Baltian kansojen, Suomi mukaan luettuna, on liityttävä kunniakkaaseen neuvostokansojen perheeseen.

Sen vuoksi teidän tulisi nyt alkaa perehdyttää kansaanne neuvostojärjestelmään, joka tulevaisuudessa tulee hallitsemaan kaikkialla Euroopassa ja jota tullaan toteuttamaan nopeammin joissakin paikoissa, kuten Baltian maissa ja myöhemmin muualla.”

Marraskuussa -40 Molotov neuvottelijoineen matkusti junalla Berliiniin pyytämään Hitleriltä Suomen suhteen vapaita käsiä, Suomen asian lopulliseksi ratkaisemiseksi.

Sitä ei Hitler Molotoville sallinut ilmeisinä syinä Ruotsin rautamalmi, Petsamon nikkeli ja Suomen taistelu talvisodassa sekä sijainti kartalla.

Suomen joutuminen jatkosotaan oli väistämätöntä. Jo sodan nimikin sen sanoo. Muusta puhuminen on tosiasioiden peittäilyä.

Saksa aloitti operaatio Barbarossan 22.6.1941, hyökkäyksen Neuvostoliittoon. Neuvostoliitto pommitti Suomen kaupunkeja. Suomi julisti olevansa sodassa 25. kesäkuuta.

Jatkosodasta Suomi irtautui Tali-Ihantalan taistelujen torjuntavoitolla ja taitavalla Ryti-Ribbentrop -sopimuksella. Tulitauon oli sovittu alkavan 4.9.1944 klo 07. Puna-armeija jatkoi sotimista vielä seuraavana päivänä.

Ruotsi välttyi sodalta sijaintinsa, verrattain vahvan maanpuolustuksensa ansiosta ja ennen kaikkea kaupankäynnillään sotaa käyvän Saksan kanssa.

Vielä oli venäläisten vaatimuksesta käytävä sota Lapista vetäytyvien saksalaisjoukkojen kanssa. Se kesti 225 päivää ja päättyi 27.4. -45 Kilpisjärvellä ammuttuihin viimeisiin laukauksiin.

Toinen maailmansota päättyi Euroopassa Saksan antautumiseen 8. toukokuuta 1945 klo 22.42, jolloin Saksan asevoimien edustaja Wilhem Keitel allekirjoitti antautumisen Berliinissä.

Euroopassa rautaesiripun murtuminen alkoi marraskuussa 1989. Berliinin muuri murrettiin.

Edellytykset kansalliselle veteraanipäivällemme syntyivät vasta 1980-luvun puolivälissä, kun Neuvostoliitossa tapahtui myönteistä kehitystä presidentti Gorbatschovin kaudella. Alkoi uudistamisen – perestroikan ja glasnostin – avoimuuden aika.

Veteraaniliittojemme aloitteesta vuonna 1986 saimme kansallisen veteraanien muistopäivän Suomen itsenäisyyden 70-vuotisjuhlavuotena -87, jota nyt liputamme 40. kerran. Suomen osalta 2. maailmansodan päättymisestä on kulunut 81 vuotta.

Valtakunnallista Kansallisen veteraanipäivän juhlaa vietetään Mikkelissä, jossa sotavuosina sijaitsi Suomen Armeijan päämaja.

Tämän vuoden veteraanipäivän teema on *Yhdessä eteenpäin katsoen*. Se ilmentää osuvasti veteraaniperinteen vaalimisen tärkeyttä.

Veteraanipäivää vietetään myös naapurimaissamme.

Ruotsissa veteraanipäivä on ollut virallinen liputuspäivä alkuun YK:n päivänä 24. lokakuuta, mutta vuodesta 2011 alkaen 29. toukokuuta. Tuo päivä on YK:n rauhanturvaajien kansainvälinen muistopäivä, mikä liittyy ensimmäiseen rauhanturvaoperaatioon Israelissa vuonna 1948.

Norjassa veteraanipäivä on 8. toukokuuta, jolloin Saksan viisivuotinen miehitysaika päättyi vuonna 1945.

Vuoteen 2011 asti muistettiin norjalaisia toiseen maailmansotaan ja vastarintaliikkeeseen osallistuneita mutta sen jälkeen myös Nato- ja rauhanturvaamisoperaatioon osallistuneita veteraaneja.

Virossa veteraanipäivää vietetään 23. huhtikuuta vuodesta 2013 alkaen, jolloin kunnioitetaan Viron Puolustusvoimien ja Suojeluskunnan, Kaitseliitin, veteraaneja, ja myös kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin osallistuneita.

Ajankohta jyrinpäivä on virolaisessa kansanperinteessä sodankäynnin suojelijan Pyhän Yrjön muistopäivä.

Venäjällä viettävät voiton päivää 9. toukokuuta, aikaerosta johtuen päivää myöhemmin kuin Saksan antautumispäivä.

Hyvät kuulijat - Suomessa veteraanityö on viitoitettu tulevaisuuteen.

Veteraanijärjestöjen valtuuskunta, johon kuuluivat Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto ja Suomen Rintamanaisten Liitto, perusti 24. huhtikuuta 2003 Tammenlehvän Perinneliiton vaalimaan sotasukupolven perinteitä ja arvoja.

Liiton varsinainen toiminta käynnistyi vuonna 2005.

Vuonna 2010 Tammenlehvän Perinneliitto antoi maamme suurimmalle veteraanijärjestölle, Suomen Sotaveteraaniliitolle, toimeksiannon muodostaa maahan alueellisia sotiemme 1939–1945 veteraanisukupolven muistoa vaalivia perinneyhdistyksiä.

Näitä perinneliittoon kuuluvia rekisteröityjä perinneyhdistyksiä on 27, joista 1 Ruotsissa. Osa on maakunnan kokoisia kuten Lapin ja Pohjois-Karjalan alueellinen perinneyhdistys.

Tammenlehvän Keski-Uudenmaan perinneyhdistys rekisteröitiin 27. helmikuuta 2023. Toiminta-alueeseemme kuuluu Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Pornainen ja Tuusula.

Aika vaatii veronsa.

Suomen Rintamanaisten Liitto purettiin vuonna 2022, Rintamaveteraaniliitto 2023 ja Suomen Sotaveteraaniliitto 2024.

Maamme vanhin, välirauhan aikana elokuussa 1940 perustettu Sotainvalidien Veljesliitto purettiin viime vuonna.

Tämän vuoden alussa rintamatunnuksen omaavia veteraaneja oli 914, keski-ikä 100 vuotta. Veteraanipuolisoita ja leskiä oli vielä hieman alle 4000.

Alueellisen perinneyhdistyksen ykköstehtävä on jatkaa tukityötä viimeiseen veteraaniin ja leskeen asti veteraanijärjestöjen viitoittamalla tiellä.

Toisena tehtävänä on edistää kansallista yhtenäisyyttä ja ylläpitää maanpuolustustahtoa.

Kolmantena on veteraaniperinnön vaaliminen siten, että tulevatkin sukupolvet tuntevat tämän maan tarvittaessa puolustamisen arvoiseksi.

Elämme uudenlaista aikaa, jolle historiankirjoitus antaa aikanaan oman nimen.

Globalisaation myötä maanpuolustustahto, kansallistunne ja isänmaallisuus saavat uutta sisältöä. Yhä useampi suomalainen hankkii elantonsa rajojemme ulkopuolella. Kansainvälisten osaajien joukko kasvaa maassamme.

Mitä moninaisempia arvoja meillä on, sitä enemmän meillä on myös puolustettavaa.

Näihin ajatuksiin päätän puheeni.

Toivotan teille hyvää kevättä ja turvallista vuoden jatkoa – kiitos.